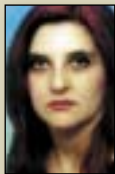

"Со најнови археолошки истражувања - потенцира Кузман - еве прв пат сега го кажувам, откриваме еден простор со мозаични подови, што ќе значи или трета базилика на тој мал простор или, пак, уште поверојатно епископски двор. Ако ова се потврди ние навистина сме дошле до едно големо откритие во рамките на ранохристијанската археологија во Македонија, на Балканот и во Европа".

Покрај оваа претстава на Зевс има и многу други откритија кои за археологијата се исклучително значајни. Откриени се и една бронзена кутија за накит од македонско-хеленистичкиот период, мермерна пластика, фрагменти од статуи, теракоти итн.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

Плаошник, сместен во карпите над Охридското Езеро постојано ги отвора своите "тајни" скривалишта, од кои на површина излегуваат сензационални артефакти, кои многу говорат за древното минато на Македонија. По бронзената фигура Дедал-човекот летач, се појави уште една фигура со ликот на богот Зевс, потоа со ликот на Дионис, значајни откритија кои потврдуваат дека на овие простори живееле

бројни цивилизации, почнувајќи од бронзено време па сè до денес.

Во моментот, во Македонија се ископува на неколку значајни археолошки локалитети, ископувања кои претставуваат проекти од прва категорија. Еден од тие проекти е и Плаошник.

"Прво ќе ги спомнам - вели координаторот на истражувањата Паско Кузман - владините национални проекти. Едниот е Плаошник, односно возобновувањето на Светиклиментовиот универзитет во Охрид, но за тоа да се реализира неопходно е да се спроведе првата фаза, а тоа е систематско истражување на целиот простор. Со овие истражувања на Плаошник се добива еден единствен целосно истражен локалитет, на кој ра-

НАД ДРЕВНИОТ ЛИХН ВОСКРЕСНУВА СВЕТИ

ботат околу 580 луѓе. Веќе 4-5 месеци се истражува, при што се откриени толку многу значајни предмети, артефакти, податоци, архитектура, која Плаошник навистина го сместува во најсветите места на балканските простори. Зошто? Имаме фрагментирана керамика, нешто во случајов како археолошко злато - мат сликана керамика, која ја има во големи количества и која е од големо значење затоа што преку неа се отсликува бронзеното време и почетокот на железното време. Ова покажува дека со сигурност животот континуирано се одвивал од 1500 година пред Христа па сè до XXI век. Покрај оваа керамика, во културните слоеви се откриени предмети и од сите други периоди. Следниот многу богат период е македонско-хеленистичкиот, време по Александријскиот период. И тука се откриени многу бронзени, сребрени, па и златни предмети,

артефакти кои го отсликуваат тоа време. Понатаму, имаме многу податоци од римскиот период, крајот на I милениум и почетокот на II, тоа е некаде 100 години пред Христа и по Христа од I до IV век, кој е еден од највозбудливите периоди во Охрид".

Според координаторот Кузман, особено на Плаошник најзначаен период е IV, V и VI век - доцна антика, време кога стариот Лихнидос, односно денешен

ИДОС

КЛИМЕНТОВИОТ ДУХ

Охрид бил епископски центар. Од тоа време потекнува огромната монументална ранохристијанска базилика со раскошни мозаични подови.

"Со најнови археолошки истражувања - потенцира Кузман - еве сега прв пат кажувам, откриваме еден простор со мозаични подови, што ќе значи или трета базилика на тој мал простор или, пак, уште поверојатно тоа е епископскиот двор. Ако ова се потврди ние навистина сме дошле до едно големо откритие во рамките на ранохристијанската археологија во Македонија, на Балканот и во Европа. Се надевам дека тие мозаични подови, надградени со сидни партии, го сочинуваат епископскиот двор. По овој ранохристијански период веќе доаѓа Светиклиментовиот период од крајот на IX и почетокот на X век, време на возобновената Светиклиментова црква. Таа веќе е реализирана и претставува една голема фаза на овој проект, со кој го затвораме целиот тој круг на научни истражувања и ги возобновуваме Светиклиментовиот дух и време преку црквата и универзитетот".

Следува времето на Византија и на Словените во XI, XII, XIII век, кога културата се меша. И од ова време има значајни откритија на движни артефакти и предмети, односно на прекрасна византиска глеѓосана керамика, која има неверојатни претстави и форми на садови, кои по истражувањата ќе бидат склопени и ќе претставуваат преубава колекција на византиска керамика.

"Подоцна, на истиот овој простор се урива Светиклиментовата црква и се гради Султан Мехмед џамијата, која постоеше до неодамна, но не беше употребувана околу 200 години. Ја дислоциравме заради возобновувањето на Светиклиментовата црква по повод 2000 години од христијанството во Охрид, Македонија и во светот. Морам да

кажам, Плаошник е многу свето место, бидејќи на ист простор имаме континуиран живот, главно, со сакрални вредности - во античкиот период сигурно имало храмови. Храмот на богот Дионис сигурно бил тука, во ранохристијанското време има огромни два храма, а тоа се ранохристијанската базилика и црквата. Кога Османлиите ја урнале, на истото место ја изградиле џамијата. Зошто? Затоа што местото било свето. Таа филозофија на религијата треба да се сфати. На истиот простор подоцна живеело турско население, а има и остатоци од станбени згради од XX век, чии жители се преселиле во Турција или, пак, во низинскиот дел на градот. Таа хронологија на живеење е од бронзено време сè до XX век, па и до XXI век", додава Кузман.

Што се однесува до поатраktivните наоди, едно од најзначајните откритија е таканаречениот Дедал-човекот летач. Тоа е бронзена фигура поставена на постолје, која е во став на полетување и има крилја. Како што објаснува Кузман, човекот е старец со брада, има моќно тело, нагласен му е фаусот, а на носете има чизмички. За оваа статуетка се претпоставува дека е единствена во светската археологија затоа што ниту во депоата на Грција, ниту во другите депоа досега не е покажана таква фигура ниту, пак, во светската археолошка литература постои таков ист предмет. Пронајден е на еден културен хоризонт - македонско-хеленистички, под мозаикот на нартексот на ранохристијанската базилика, која е од V и од VI век.

"Значи, ако е најдена под оваа базилика, во црвена земја која е хеленистички хоризонт, тогаш ќе значи дека датира некаде од II и од III век пред нашата ера. Сигурно култот Дедал на тој градител, архитект, мајстор бил развиен и веројатно населението го почитувало тој култ. Најверојатно тоа е причината зош-

то била изработена фигурата. Освен оваа атрактивна бронзена статуетка, неодамна е откриена статуетка на човек кој држи помлад човек. Сметаме дека таа претстава е претстава на Зевс и едно младо момче во кој бил вљубен богот Зевс. Тој него го грабнува и го носи на небото. На пример, во археолошката литература познати други претстави се Дионис како мало дете, кој му стои на рамото на Хермес, друга претстава е Зевс со Ариадна, која е жена, но нема ваква претстава каква што ние откривме. И тука е нагласен фаусот. Таквата претстава е многу чудна и многу ретко се наоѓа на нашиве простори", вели Кузман.

Покрај оваа претстава на Зевс, има и многу други откритија кои за археологијата се исклучително значајни. Откриени се и една бронзена кутија за накит од македонско-хеленистичкиот период, мермерна пластика, фрагменти од статуи, теракоти итн. Сите овие откритија еден ден ќе бидат презентирани во објектот во кој ќе биде Светиклиментовиот универзитет, кој нема да функционира како образовна институција. Тоа ќе биде спој на Светиклиментовото време со нашето. На тој простор ќе биде сместена силна библиотека, односно еден Светиклиментов книжевен центар, научни центри, потоа галерија на икони, старите ракописи кои се од капитално значење за македонската историја и култура. По завршувањето на истражувањата ќе се распише конкурс за идеен проект и во 2008 година во јули ќе се распише тендер за реализација на проектот, потоа тендер за изградба на Светиклиментовиот универзитет. Сè ова треба да заврши до крајот на 2009 година.